

УДК 373.37

НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ КЕЙС «SET OF COMPETENCIES» ЯК ЗАСІБ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ

Шабала Ю. А.,

старша викладачка

кафедри філософії і освіти дорослих ЦППО,

ДЗВО «Університет менеджменту освіти», м. Київ

Анотація. Обґрунтовано поетапне створення науково-методичного кейсу «Set of competencies» як засобу професійного розвитку педагогічних працівників. Здійснено акцент на створення інтелект-карт професійних компетентностей (наявний та бажаний досвід), індивідуальної траєкторії професійного розвитку педагогічних працівників (розробка індивідуального плану професійного розвитку) та реалізацію індивідуальної траєкторії професійного розвитку педагогічних працівників (самостійне удосконалення своїх компетентностей на практиці та відтворюваність у різних умовах).

Ключові слова: професійні компетентності, професійний розвиток педагогічних працівників, індивідуальна траєкторія професійного розвитку, науково-методичний кейс.

Трансформаційні процеси, які відбуваються в системі освіти зосереджують особливу увагу на актуальності проблеми якісного рівня розвитку професійних компетентностей педагогічних працівників та необхідності запровадження інновацій в освітній процес.

Актуальність та необхідність цих перетворень відображена в Законах України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», «Про вищу освіту», Національній доктрині розвитку освіти, Концепції «Нової української школи», Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року, професійному стандарті за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)» затвердженого наказом Міністерства економіки України від 23.12.2020 року № 2736, програмі незалежного тестування фахових

знань та умінь учителів початкової школи затвердженого наказом МОН від 14.01.2019 року №33 та інших нормативно-правових документах про освіту.

В умовах модернізації системи освіти посилюється увага дослідників до проблем професійної підготовки, становлення майбутнього педагога, формування особистості вчителя, професійних компетентностей педагогів, вивчення шляхів та етапів професійного розвитку педагогів Нової української школи (Н. Бахмат, Н. Бібік, В. Бондар, М. Вашуленко, Н. Гущина, Т. Дмитренко, О. Дубасенюк, В. Желанова, О. Коваль, С. Мартиненко, Н. Ничкало, В. Огнев'юк, О. Пехота, О. Савченко, В. Сидоренко, С. Скворцова, Т. Сорочан, Л. Хомич, Л. Хоружа, А. Черній та ін.).

Професійна компетентність учителя – це властивість особистості, що виявляється у здатності до педагогічної діяльності; єдність теоретичної й практичної готовності педагога до здійснення професійної діяльності; спроможність результативно діяти, ефективно розв'язувати стандартні та проблемні ситуації, що виникають у професійній діяльності [4].

Відповідно до професійного стандарту за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)» затвердженого наказом Міністерства економіки України від 23.12.2020 року № 2736 до переліку професійних компетентностей увійшли: мовно-комунікативна, предметно-методична, інформаційно-цифрова, психологічна, емоційно-етична, педагогічне партнерство, інклюзивна, здоров'язбережувальна, проєктувальна, прогностична, організаційна, оцінювально-аналітична, інноваційна, рефлексивна, здатність до навчання впродовж життя [2].

Важливими залишаються стратегії допомоги педагогічним працівникам у реалізації нових ідей професійного розвитку. Для вчителів реалізація нової ідеї — це не просте рішення, а скоріше питання з'ясування того, чи слід, коли і як включити цю нову ідею до поточної системи практики, яка вже є задовільною, а також може бути значною мірою звичною [6].

На основі науково-методичних розвідок та спираючись на власний досвід пропонуємо для позитивної динаміки професійного розвитку педагогічних працівників створити науково-методичний кейс «Set of competencies», що передбачає створення інтелект-карт професійних компетентностей (наявний та бажаний досвід), індивідуальної траєкторії професійного розвитку педагогічних працівників (розробка індивідуального плану професійного розвитку, який включає формальну, неформальну та інформальну освіту) та реалізації індивідуальної траєкторії професійного розвитку педагогічних працівників (самостійне удосконалення своїх компетентностей на практиці та відтворюваність у різних умовах).

Перший етап передбачає створення інтелект-карт (mind maps) компетентностей за допомогою онлайн-інструменту для створення інтелект-карт (Coggle: <https://coggle.it>): інтелект-карта професійних компетентностей (наявний досвід), що передбачає візуалізацію компетентностей, якими педагогічний працівник досконало володіє у своїй професійній діяльності та інтелект-карта професійних компетентностей (бажаний досвід), що передбачає візуалізацію компетентностей, які педагогічний працівник прагне удосконалити у своїй професійній діяльності.

Другий етап – індивідуальна траєкторія професійного розвитку педагогів, що передбачає розробку індивідуального плану професійного

розвитку (формальна/неформальна/ інформальна освіта) на найближчий рік або на кілька наступних років.

Положення про центр професійного розвитку педагогічних працівників (затверджене Постановою Кабінету Міністрів України 29 липня 2020 р.) визначає траєкторію професійного розвитку педагогічного працівника як персональний шлях реалізації професійного потенціалу педагогічного працівника, що ґрунтується на його вільному виборі закладу освіти, установи, організації, іншого суб'єкта освітньої діяльності, видів, форм, темпу здобуття освіти та освітньої програми в межах здобуття освіти дорослих [3].

Пропонуємо педагогічним працівникам на цьому етапі: 1) визначитись із ступенем власної підготовленості до реалізації поставлених цілей; 2) ознайомтеся із переліком рекомендованих напрямів підвищення кваліфікації; 3) ознайомитися із професійним стандартом «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)»; 4) проаналізувати можливості суб'єктів підвищення кваліфікації; 5) здійснити самооцінювання; 6) за результатами самооцінювання й аналізу можливостей педагога розробляють індивідуальний план професійного розвитку щодо удосконалення професійних компетентностей на найближчий рік або на кілька наступних років, що і визначить індивідуальну траєкторію професійного розвитку педагогічних працівників.

Таким чином, професійний розвиток за індивідуальною траєкторією дозволяє педагогічним працівникам: усвідомити ступінь власної підготовленості до реалізації поставлених цілей; самостійно здійснити вибір змісту і стратегії власного навчання; виявити самостійність думки,

незалежність, здатність до вибору власної позиції; визначити, розвиток яких професійних компетентностей потребує найбільшої уваги.

Третій етап передбачає реалізацію індивідуальної траєкторії професійного розвитку педагогічних працівників (самостійне удосконалення професійних компетентностей на практиці та відтворюваність у різних умовах). Цей етап передбачає презентацію набутого практичного досвіду шляхом упровадження авторських методик, креативних авторських програм, проєктів, інноваційних технологій, науково-методичних рекомендацій, підручників, посібників, новаторських концепцій; створення власного сайту, блогу, освітніх платформ тощо.

Отже, створення та впровадження науково-методичного кейсу «Set of competencies» як засобу професійного розвитку педагогічних працівників у практику закладів освіти є результатом якісного рівня розвитку професійних компетентностей педагогічних працівників в сучасних умовах.

Література

1. Наказ МОН від 15.01.2018 №36 «Про затвердження Типової освітньої програми організації і проведення підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладами післядипломної педагогічної освіти». URL: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/58996/ (дата звернення 27.05.2022 р.)
2. Наказ Мінекономіки від 23 грудня 2020 р. № 2736-20 «Про затвердження професійного стандарту за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v2736915-20#Text> (дата звернення 27.05.2022 р.)
3. Положення про центр професійного розвитку педагогічних працівників. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/672-2020-%D0%BF#n10> (дата звернення 28.05.2022 р.)
4. Скворцова С.О. Професійна компетентність вчителя: зміст поняття. *Наука і освіта*. №4. С. 93 – 96
5. Сорочан Т. М. Методична робота: підготовка вчителів до реалізації концепції «Нова українська школа». Професійний розвиток фахівців у системі освіти дорослих: історія, теорія, технології: зб. матеріалів III-ї Всеукраїнської Інтернет-конференції 18 квітня 2018 р. м. Київ. У 2-х частинах: Ч.1. наукова редакція, упорядкування: В. В. Сидоренко, Я. Л. Швень. К.: Агроосвіта, 2018. С. 135–140.

6. Kennedy M. M. (2016). How does professional development improve teaching?
Review of Educational Research, 86, P. 945–980.